

Maria Biolik

Sprawozdanie z konferencji dialektologicznej "Dialektologia jako dziedzina językoznawstwa i przedmiot dydaktyki", Łódź 2001

Prace Językoznawcze 3, 182-184

2001

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Sprawozdanie z konferencji dialektologicznej „Dialektologia jako dziedzina językoznawstwa i przedmiot dydaktyki”, Łódź 2001.

W dniach 6–8 czerwca 2001 r. odbyła się konferencja naukowa zorganizowana przez pracowników Katedry Dialektologii Polskiej Uniwersytetu Łódzkiego i jej kierownika prof. dr. hab. Sławomira Gałę. Za miejsce spotkania wybrano Centrum Kształcenia Rolniczego w Bujnach koło Piotrkowa Trybunalskiego. W czasie obrad uczczono 90. rocznicę urodzin prof. dr. hab. Karola Dejny. Konferencja została zorganizowana pod patronatem J.M. Rektora Uniwersytetu Łódzkiego prof. dr. hab. Stanisława Liszewskiego, który dokonał jej otwarcia. Obradom plenarnym przewodniczył dziekan Wydziału Filologicznego prof. dr. hab. Z. Cybulski. Pierwszy referat na temat dialektologii i jej roli w studiach polonistycznych wygłosił prof. Karol Dejna. Po nim prof. Z. Zagórski z Poznania mówił o nauczaniu dialektologii w szkołach wyższych, następnie prof. H. Taborska-Popowska mówiła o faktach diachronicznych i ich wykorzystaniu w dialektologii na przykładzie kaszubszczyzny. Po przerwie pierwszej części prof. J. Rieger mówił o ukraińskich gwarach karpackich, doc. Ivor Ripka z Bratysławy o wzajemnych związkach i zależnościach między dialektologią a socjolingistyką oraz P. Hrycenko z Kijowa o mapach dialektologicznych, ich historii i faktach językowych, które odzwierciedlają.

Po południu pierwszego dnia i w dniach następnych odbywały się obrady w sekcjach. W sekcji A i B wygłoszono po pięć referatów. W sekcji A prof. M. Basaj mówił o znaczeniu prac bohemistycznych prof. K. Dejny, prof. J. Ziemiukowa o badaniach nad gwarową odmianą języka na pograniczu Małopolski i Śląska, prof. J. Reichan charakteryzował dzieje badań nad dialektem środkowo- i północnomałopolskim, J. i A. Basarowie przedstawili nazwy peryferyjne i sporadyczne w materiałach *Ogólnopolskiego atlasu językowego* oraz prof. B. Wyderka przedstawił geograficzne zróżnicowanie leksyki gwar śląskich. W sekcji B prof. M. Korytkowska mówiła o procesach nominalizacji w gwarach bułgarskich, prof. K. Szcześniak o polskich nazwach roślin w słowniczku Zośki Wieras, a mgr A. Wierzbicka o zestawieniach w nazwach roślin na materiale gwar kujawskich. Dwa referaty były poświęcone zapożyczeniom; dr Jerzy Obara mówił o sposobach przejmowania przez gwary śląskie wyrazów niemieckich, a dr K. Kleszcz o zapożyczeniach niemieckich w gwarze śląskiej.

W sekcji C wygłoszono sześć referatów, dwa przedstawione przez prof. H. Sędziak i mgr M. Frąckiewicz dotyczyły zagadnień składniowych i semantycznych czasowników w gwarach z okolic Łomży, trzy były poświęcone szczegółowym zagadnieniom związanym z praktyką dialektologiczną. Prof. M. Pająkowska mówiła o roli wypraw dialektologicznych, dr J. Czerneńkyj i Julia Maciocha ze Lwowa o praktyce dialektologicznej, zaś dr J. Kęcińska o roli kulturowej i dydaktycznej elementarza kaszubskiego. Charakter ogólny miał referat

prof. R. Mrózka, który mówił o gwarze w zachowaniach językowych, łącząc je z procesami edukacyjnymi.

W czwartek 7 czerwca 2001 r. obrady toczyły się w trzech sekcjach. Przed południem wygłoszono referaty poświęcone zagadnieniom leksykalnym. W sekcji A było to pięć referatów. Prof. J. Sierociuk mówił *O swoistości pozyskiwania materiału w dialektologicznych badaniach leksyki i słowotwórstwa*, dr F. Sowa o *Leksyce góralskiej jako problemie badawczym*, mgr A. Czesak *O nowych sposobach badania leksyki gwarowej*, dr Eliza Grzelakowa o *Sposobach kategoryzowania w językach regionalnych*, doc. H. Martynowa omówiła *Leksyczni areaty ukraińskiego serednonaddnypriańskiego dialektu i metody jich wyznaczenia*. W godzinach popołudniowych w sekcji tej wygłoszono trzy referaty poświęcone dydaktyce: mgr Anna Łobos *Wprowadzanie elementów dialektologii w edukacji regionalnej dzieci wczesnoszkolnych*, dr K. Węgorowska *Dialektologia jako interdyscyplinarny przedmiot nauczania*, mgr J. Błażejewska *Metody aktywizujące w nauczaniu dialektologii*.

W sekcji B wygłoszono ogółem dziewięć referatów. Przed południem prof. K. Michalewski mówił o ogólnopolskim i gwarowym przyrostku *ak*, prof. M. Biolik analizowała występujące w gwarze warmińskiej wyrazy: *wciórko*, *wciórco*, *wciórkie*, prof. W. Książek-Bryłowa mówiła o językowym sposobach określania sytuacji trudnych w tekstach gwarowych, dr Cz. Paryl charakteryzował zmiany w gwarach podkarpackich i ich zasięg w dialektyzowanym utworze *Portki Odysa J. Szczepańskiego* oraz prof. H. Arkuszyn omówił wybrane zagadnienia słowotwórstwa ukraińskiego na materiale gwar zachodniopoleskich a doc. Lubov Frolak z Doniecka *Pryjomy doslidzennia henezy nowostworenych howirok*. Po południu w sekcji B. referat wygłosił prof. F. Czyżewski, analizując *Znaczenie kartoteki polskich gwar kresowych BAN dla dialektologii polskiej*, prof. B. Falińska mówiła o stanie i perspektywach prac nad słownikiem mazowiecko-podlaskim, a prof. S. Gogolewski podjął problem regionalnej odrębności polszczyzny swojego miasta w świadomości łodzian.

W sekcji C wygłoszono dziesięć referatów, sześć przed południem i cztery w godzinach poobiednich. Przed południem jako pierwszy referat przedstawił prof. J. Siatkowski *Co ma wspólnego łapka z jabłkiem? (z prac nad Atlasem ogólnosłowiańskim)*, prof. E. Rzetelska-Feleszko *Elementy dialektalne w „Słowniku nazw terenowych Pomorza Zachodniego”, cz. 2: psł. *kaľ 'błoto, muł, bagno*, prof. W. Rzepka *„Jakom ja nie podjżan Jachnie” (Glosa do historii spółgłosek wargowych miękkich w staropolszczyźnie)*, prof. Z. Staszewska *Jak badać i opisywać przysłówki gwarowe?*, dr D. Żyłko *O cechach dialektalnych w najstarszych zabytkach cerkiewnosłowiańskich*. Doc. N. Chobzej ze Lwowa mówiła o metodologii badań gwar ukraińskich Maramorszczyzny. Po południu w sekcji tej wygłoszono cztery referaty. Dr B. Burska-Ratajczyk mówiła o zmiarach leksykalnych w gwarze jako językowym znaku procesów socjokulturowych,

dr S. Cygan o różnicach w mowie pokoleń mieszkańców wsi Lasocin na Kieleczyźnie, mgr R. Kucharzyk analizowała *Język wsi z perspektywy autochtonów* i mgr A. Golonka mówiła o różnicach w mowie pokoleń na przykładzie mieszkańców wsi podparczewskich.

W ostatnim dniu konferencji obrady toczyły się przed południem w dwóch sekcjach. W sekcji A wygłoszono pięć referatów i w sekcji B – cztery referaty. W sekcji A prof. I. Grek-Pabis charakteryzowała koncepcje słownika współczesnej mówionej polszczyzny północnokresowej (współautorkami referatu były: M. Ostrówka, B. Biesiadowska), prof. I. Maryniakowa przedstawiła koncepcję i założenia *Słownika gwarowego Podlasia i północno-wschodniego Mazowsza*, dr A.A. Zdaniukiewicz mówił *O różnym stopniu uściślenia i adekwatności zapisu fonetycznego, stosowanego w badaniach dialektologicznych*, dr J. Waniakowa i M. Tokarz były autorkami referatu dotyczącego pisowni tekstów gwarowych, czyli *Co czytelnik „Słownika gwar polskich” wiedzieć powinien* oraz dr D. Rembiszewska przedstawiła stan zachowania gwary kurpiowskiej na przykładzie wsi Wach.

W sekcji B wygłoszono cztery referaty. Prof. H. Pelcowa mówiła na temat dialektologii wobec wyzwań XXI w., prof. J. Okoniowa charakteryzowała *Zmiany w pojmowaniu dialektu i dialektologii*, prof. A. Krupska-Perek wygłosiła referat: *Tekst gwarowy w metodyce i dydaktyce dialektologii*, a prof. S. Gała *O potrzebie badań słowotwórstwa gwarowego*”.

Obrady podsumował prof. Z. Zagórski, zwracając uwagę, że konferencja miała charakter międzynarodowy. Referenci przybyli z 18 ośrodków i wygłosili 59 referatów o nastawieniu teoretyczno-badawczym i materiałowym oraz dydaktyczno-metodycznym.

Podjęmowana na konferencji „Dialektologia jako dziedzina językoznawstwa i przedmiot dydaktyki” tematyka badawcza dotyczyła systemu gramatycznego języków: polskiego, słowackiego, ukraińskiego, białoruskiego, zagadnień leksykologii i leksykografii oraz problemu atlasów lingwistycznych. Podejmowano próby kodyfikacji terminologii gramatycznej i omawiano zasady jej porządkowania. W czasie obrad toczyły się ożywione dyskusje, panowała życzliwa, koleżeńska atmosfera, co było zasługą organizatorów konferencji.

Maria Biolik